

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 392

Gospodarka regionalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Elżbieta Sobczak
Dariusz Głuszczyk
Marek Obrębalski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Agata Wiszniowska

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-510-0

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Franciszek Adamczuk: Szlak turystyczny Via Sacra w Euroregionie Nysa jako regionalny produkt turystyczny	9
Tomasz Bartłomowicz, Lucyna Wojcieszka: Metody wyborów dyskretnych w badaniach preferencji konsumentów usług hotelarskich powiatu jeleniogórskiego	17
Iwona Franczak: Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik aktywizacji gospodarczej regionu	26
Dariusz Głuszczyk: Regionalny fundusz wspomagania transakcji finansujących innowacje – ujęcie koncepcyjne.....	36
Maria Kola-Bezka: Wybrane uwarunkowania klimatu przedsiębiorczości w regionach wschodniego pogranicza UE i Białorusi	44
Marian Maciejuk: Wykorzystanie funduszy unijnych w jednostkach samorządu terytorialnego w województwie dolnośląskim w latach 2007-2013.	53
Aneta Mędrza: Europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej w Polsce – wstępna ocena	62
Jan Polski: Spójność terytorialna jako podstawa polityki regionalnej	73
Jan Stachowicz, Sławomir Olko: Procesy wdrażania regionalnej strategii innowacji jako reifikacja sieci działań – przykład województwa śląskiego	81
Jadwiga Suchecka, Edyta Żmurkow-Poteralska: Innowacyjność a zmiany strukturalne rynku pracy w województwie łódzkim.....	90
Olimpia Stanaszek: Badanie jakości życia w Polsce.....	99
Edyta Szafranek: Zintegrowane inwestycje terytorialne jako narzędzie budowy potencjału obszarów funkcjonalnych. Przykład Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego	109
Marek Szajt: Przestrzenne zróżnicowanie w finansowaniu działalności B+R jako miara potencjału innowacyjnego	119
Kinga Szmigiel: Nowa koncepcja finansowania innowacji w przedsiębiorstwach w okresie programowania 2014-2020	129
Piotr Szwinta: Możliwości rozwoju transgranicznych klastrów turystycznych w Polsce	138
Grzegorz Tekieli: Niewykorzystany kapitał ludzki w podregionach województwa dolnośląskiego	147
Arkadiusz Wojtkiewicz: Efekty społeczne bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Jeleniej Górze oraz w powiecie jeleniogórskim.....	155
Jolanta Zawora: Regionalne zróżnicowanie sytuacji finansowej gmin w Polsce	164

Summaries

Franciszek Adamczuk: Via Sacra as a regional tourism product in the Neisse Euroregion	9
Tomasz Bartłomowicz, Lucyna Wojcieszka: Discrete choice methods in the research of preferences of hospitality services consumers in Jelenia Góra district	17
Iwona Franczak: Special economic zones as a factor for activating regional economies	26
Dariusz Głuszczyk: Regional support fund for the financing innovations transactions – conceptual approach	36
Maria Kola-Bezka: Selected determinants of entrepreneurship climate in the regions of eastern borderland of the eu and belarus	44
Marian Maciejuk: The use of European Union funds in local government units in Lower Silesia Voivodeship in the period 2007-2013	53
Aneta Męcza: The european grouping of territorial cooperation in Poland – preliminary assessment	62
Jan Polski: Territorial cohesion as the basis for the regional policy	73
Jan Stachowicz, Sławomir Olko: Implementation of the regional innovation strategy as the network of activities – example of the Śląskie Voivodeship	81
Jadwiga Suchecka, Edyta Żmurkow-Poteralska: Innovation vs. structural changes in the labour market in the Lodzkie province	90
Olimpia Stanaszek: Study of quality of life in Poland	99
Edyta Szafranek: Integrated territorial investments as a tool of building the capability of functional areas on the example of Kędzierzyńsko-Kozielski Sub-regional Functional Areas	109
Marek Szajt: Spatial differentiation in funding of R&D activity as a measure of innovative potential	119
Kinga Szmigiel: A new concept of innovations financing in enterprises in the programming period 2014-2020	129
Piotr Szwinta: Tourism clusters development prospects in the border-adjacent areas of Poland	138
Grzegorz Tekieli: Unused human capital of Lower Silesia Voivodeship sub-regions	147
Arkadiusz Wojtkiewicz: Social effects of foreign direct investment in Jelenia Góra and the district of Jelenia Góra	155
Jolanta Zawora: Local differences in the financial situation of municipalities in Poland	164

Arkadiusz Wojtkiewicz

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: awojtkiewicz@aol.pl

**EFEKTY SPOŁECZNE BEZPOŚREDNICH
INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH W JELENIEJ GÓRZE
ORAZ W POWIECIE JELENIOGÓRSKIM**

**SOCIAL EFFECTS OF FOREIGN DIRECT
INVESTMENT IN JELENIA GÓRA
AND THE DISTRICT OF JELENIA GÓRA**

DOI: 10.15611/pn.2015.392.17

Streszczenie: Celem artykułu jest konceptualizacja i eksplikacja zagadnień związanych z efektami społecznymi bezpośrednich inwestycji zagranicznych na terenie Jeleniej Góry oraz powiatu jeleniogórskiego. W artykule scharakteryzowano inwestorów zagranicznych działających na terenie Jeleniej Góry, powiatu jeleniogórskiego, zarówno w ramach miejskiego obszaru aktywności inwestycyjnej, jak i Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości. Autor próbuje ukazać wpływ BIZ na lokalną społeczność za pośrednictwem podstawowych danych statystycznych, takich jak poziom bezrobocia czy poziom wynagrodzeń. Napływ inwestycji zagranicznych staje się często podstawowym czynnikiem rozwoju miasta lub powiatu. Działalność inwestorów często prowadzi do ścisłej specjalizacji danego miasta i gmin powiatu w konkretnej branży; poprzez popyt na pracę kreuje rynek pracy oraz wpływa na poziom edukacji.

Słowa kluczowe: efekty społeczne, bezpośrednie inwestycje zagraniczne, specjalna strefa ekonomiczna.

Summary: The aim of the article is to conceptualize and explain the issues connected with social effects of the phenomenon of foreign direct investments in the area of Jelenia Góra and the district of Jelenia Góra. The article provides the characteristics of foreign investors who are active in the territory of Jelenia Góra and the district of Jelenia Góra, both those operating within the framework of the urban area of investment activity as well as those active in Kamienna Góra Special Economic Zone of Small Entrepreneurship. The author attempts to present the issue of the influence of foreign direct investments on the local community by the means of the basic statistical data, such as unemployment or remuneration rate. The flow of foreign investments often becomes a fundamental factor of the development of a given region. The activity conducted by investors often leads to the strict specialization of a particular region in a specific industry; due to work demand it creates a job market and influences the education level. The presentation of the influence of foreign investors' activity from the view of social effects offers a broader perspective on the problem which is the subject of the article.

Keywords: social effects, foreign direct investment, special economic zone.

1. Wstęp

Jednym z najistotniejszych przejawów międzynarodowych powiązań ekonomicznych są bezpośrednie inwestycje zagraniczne¹. W literaturze przedmiotu istnieje szereg teorii objaśniających BIZ². Mimo mnogości teorii zarówno mikroekonomicznych, jak i makroekonomicznych w zdecydowanej większości nie porusza się w nich problematyki społecznych efektów napływu BIZ. Aktywność inwestorów zagranicznych na poszczególnych rynkach ma ogromny wpływ na lokalną społeczność. Prawidłowe odróżnianie efektów społecznych od innych efektów BIZ oraz rozumienie ich znaczenia umożliwia dostrzeżenie wpływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych na konkretnym obszarze, a także pozwala na lepsze zrozumienie charakterystyki jakościowych zmian poziomu życia dla lokalnej społeczności.

2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na terenie Jeleniej Góry oraz powiatu jeleniogórskiego

Omawiając problematykę bezpośrednich inwestycji zagranicznych, należy rozpocząć od próby prezentacji wielowymiarowej typologii zjawiska.

Podstawą napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski jest *ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych* (Dz.U. z 2007 r., nr 42, poz. 274 i z 2008 r., nr 118, poz. 746) wraz z aktami wykonawczymi. Ustawa ta precyzuje zasady i warunki funkcjonowania wyodrębnionych obszarów na terytorium kraju, w których inwestorzy mogą prowadzić swoją działalność na preferencyjnych warunkach. Obszary te zostały nazwane specjalnymi strefami ekonomicznymi i jako instrument wsparcia mają dążyć do przyspieszenia rozwoju regionów, zmniejszenia bezrobocia oraz maksymalizacji napływu inwestycji.

Obecnie w Polsce funkcjonuje 14 specjalnych stref ekonomicznych. Tworzy się także podstrefy specjalnych stref ekonomicznych, włączając tym samym nowe obszary, na których możliwa jest działalność inwestorów na preferencyjnych warunkach. Podstawową zachętą dla inwestorów lokujących swoje projekty w SSE jest zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych. Pomoc stanowi formę refundacji kosztów nowego programu inwestycyjnego³.

Identyfikując problematykę bezpośrednich inwestycji zagranicznych na terenie Jeleniej Góry oraz powiatu jeleniogórskiego, zaznaczyć warto, iż znaczący wpływ na napływ BIZ ma powstanie Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

¹ T. Komornicki, *Przestrzenne zróżnicowanie międzynarodowych powiązań społeczno-gospodarczych w Polsce*, PAN IGiPZ, Warszawa 2003.

² C. Pilsarska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w teorii ekonomii*, AE Kraków, Kraków 2005, s. 14.

³ R. Szczyk, *Geneza i funkcje specjalnych stref ekonomicznych w systemie gospodarczym III Rzeczypospolitej*, Zeszyty Naukowe WSE nr 1, Stalowa Wola 2004, s. 11.

Małej Przedsiębiorczości. Strefa powstała na bazie wymienianej już ustawy z dnia 20 października 1994 r. Funkcjonować będzie do 31 grudnia 2026 r.

Tabela 1. Wielowymiarowa typologia BIZ

Formy BIZ	Motywy podejmowania BIZ	Rodzaj inwestora BIZ
Greenfield – utworzenie w kraju docelowym nowej jednostki gospodarczej od podstaw.	Resources seeking – motywacja wynikająca z dostępu do lepszych bądź tańszych surowców lub zasobów naturalnych.	Horyzontalny – produkcja tych samych lub podobnych produktów co w kraju macierzystym.
Joint venture – jednostka gospodarcza, w której część kapitału wniósł inwestor zagraniczny.	Market seeking – motywacja wynikająca z poszukiwania dostępu do nowych rynków zbytu.	Wertykalny – wykorzystanie surowców lub dostęp do sieci dystrybucji.
Mergers and acquisitions, fuzje i przejęcia – przejęcie własności nad przedsiębiorstwem lub łączenie się niezależnych jednostek gospodarczych z zamiarem realizacji wspólnego celu.	Efficiency seeking – motywacja wynikająca z poszukiwania efektywności; poszukiwanie niższych kosztów produkcji.	Eklektyczny – łączy w sobie cechy inwestorów horyzontalnych i wertykalnych.
Brownfield – przejmowanie lub dzierżawa budynków, infrastruktury przemysłowej celem nadania nowych funkcji; nazywane także inwestycjami restrukturyzacyjnymi.	Strategic asset seeking – motywacja wynikająca ze wzmocnienia posiadanych przewag własnościowych.	

Źródło: opracowanie własne.

Kamiennogórska strefa obecnie dysponuje terenami inwestycyjnymi o obszarze 413 ha w wielu miastach Dolnego Śląska, posiada 14 podstref. W Jeleniej Górze Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości dysponuje wolnymi terenami o powierzchni około 8 ha. W 2014 r. tereny inwestycyjne należące do KSSEMP na obszarze powiatu jeleniogórskiego były w pełni zagospodarowane.

Od początku funkcjonowania Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości wydano 110 pozwoleń. Nakłady inwestycyjne to przeszło 2 mld zł. W ramach funkcjonowania strefy powstało blisko 6 tys. nowych miejsc pracy.

Oprócz KSSEMP w Jeleniej Górze funkcjonuje Strefa Aktywności Gospodarczej, posiadająca 80 ha gruntów przeznaczonych pod działalność inwestycyjną. Strefa położona jest przy ciągach komunikacyjnych w kierunku Niemiec oraz Czech. Strefa aktywności obecnie nazywana jest także dzielnicą przemysłową i według informacji przekazywanych przez władze miasta, w dzielnicy tej zatrudnienie znalazło 4,5 tys. osób. W ramach funkcjonowania Strefy Aktywności Gospodarczej miasto Jelenia Góra zapewnia kompleksową obsługę inwestora pod względem administracyjno-prawnym,

zwolnienie od podatku od nieruchomości na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w ramach pomocy de minimis.

W Jeleniej Górze znaczącym inwestorem zagranicznym jest niemiecka firma Draexlmaier. Przedsiębiorstwo funkcjonuje w mieście od października 1999 r. Firma jest producentem elementów z tworzyw sztucznych, skórzanych oraz wiązek elektrycznych dla branży automotiv. W 2014 r. firma zatrudniała 1540 osób. Planuje dalszy rozwój i rekrutację 350 osób⁴.

Kolejnym inwestorem zagranicznym funkcjonującym w ramach SSEMP na terenie miasta Jeleniej Góry jest O.P.S.O. Sp. z o.o. Firma belgijska działająca w branży produkcji materiałów budowlanych. W 2014 r. firma zatrudniała 50 osób.

Następną firmą funkcjonująca w dzielnicy przemysłowej od 1992 r. jest Jelenia Plast. Przedsiębiorstwo zajmuje się produkcją artykułów gospodarstwa domowego, wyposażenia ogrodów z tworzyw sztucznych, przede wszystkim z polipropylenu i polietylenu. Firma Jelenia Plast w 2014 r. dysponowała 4 halami produkcyjnymi i zatrudniała 400 pracowników⁵.

W strefie aktywności od 2004 r. funkcjonuje także firma Sikla Polska Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo zajmuje się produkcją systemów mocowań. Według źródeł KRS zatrudnia 25 osób.

W gminie Janowice Wielkie inwestorem zagranicznym funkcjonującym w ramach SSEMP jest niemiecka firma Dr Schneider Automotive Polska Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo swoją działalność na terenie gminy zapoczątkowało w roku 2006. Firma zajmuje powierzchnię 11 740 metrów kwadratowych. Dr Schneider jest dostawcą dla branży motoryzacyjnej, wyspecjalizowanym w produkcji tworzyw sztucznych. Po rozbudowie zakładu firma produkuje 13 mln dysz wentylacyjnych. Obecnie zatrudnia ponad 960 osób i planuje kolejne rekrutacje, docelowo chce zatrudnić 1150 osób.

Znaczącym inwestorem zagranicznym funkcjonującym w ramach SSEMP w gminie Piechowice jest firma WEPA Professional o kapitale niemieckim. Przedsiębiorstwo produkuje higieniczne produkty papierowe. W 2014 r. zatrudniało 400 osób. Kwota inwestycji to przeszło 175 mln złotych.

Kolejnym istotnym inwestorem zagranicznym również na terenie Piechowic jest firma Polcolorit S.A. Przedsiębiorstwo powstało w roku 1984. W dniu 31 grudnia 2008 r. Sąd Rejestrowy dla Wrocławia Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy dla Krajowego Rejestru Sądowego dokonał wpisu połączenia spółek Polcolorit S.A. z Ceramika Marconi Sp. z o.o. Tym samym zakład stał się bezpośrednią własnością Polcolorit S.A.⁶ Na dzień 30 czerwca 2014 r. spółka zatrudniała łącznie 160 pracowników⁷.

⁴ <http://jeleniagora.pl/content/wska%C5%BAnik-bezrobocia-w-mie%C5%9Bcie-82> (10.07.2014).

⁵ <http://www.jelenioplast.com/onas.html> (24.07.2014).

⁶ Sprawozdanie Zarządu z działalności POLCOLORIT S.A. w I półroczu 2014 r.

⁷ Tamże.

W Kowarach istotnym inwestorem zagranicznym jest przedsiębiorstwo KEMPF. Firma zajmuje się produkcją pojazdów, przyczep, naczep. Według oświadczeń prasowych w roku 2013 przedsiębiorstwo zatrudniało 98 osób.

3. Problematyka efektów społecznych bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Wielu badaczy problematyki inwestycji zagranicznych zwraca szczególną uwagę na znaczenie efektów tychże inwestycji. Efekty te jednak spostrzegane są jako efekty zewnętrzne, a więc uboczne, niezamierzone skutki działania jednego podmiotu na sytuację innego podmiotu. Efekty te objawiają się zarówno korzyściami, jak i niekorzyściami zewnętrznymi. Korzyści zewnętrzne uzyskiwane z produkcji i konsumpcji, otrzymują ludzie niezaangażowani bezpośrednio w produkcję, konsumpcję lub wymianę dóbr. Są to korzystne efekty uzyskiwane przez jakąś osobę lub osoby trzecie⁸. Niekorzyści zewnętrzne, nazywane także kosztami zewnętrznymi, to koszty produkcji, konsumpcji ponoszone przez ludzi nieuczestniczących bezpośrednio w produkcji, konsumpcji lub wymianie danego dobra. Są to niekorzystne skutki działalności gospodarczej odczuwane przez osoby trzecie⁹. W literaturze brakuje jednak zdecydowanej pełnej/dogłębnej analizy efektów społecznych, wywoływanych przez bezpośrednie inwestycje zagraniczne w danym regionie.

Powyższy deficyt analityczny wynikać może z problemu w sprecyzowaniu zagadnienia efektów społecznych i konsensualnego połączenia z problematyką bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W związku z tym przedstawić można roboczą hipotezę badawczą, iż panuje redukcjonistyczny pogląd, który przedstawia tylko korzyści wynikające z napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Na początku należy zacząć od poziomu bezrobocia. Problematyka bezrobocia jest najbardziej dotkliwym efektem społecznym związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej w danym regionie. Według danych GUS na koniec sierpnia 2014 r. w Jeleniej Górze zarejestrowanych było 2,7 tys. osób bezrobotnych. Wskaźnik bezrobocia do aktywnych zawodowo wynosi 7,6%. W powiecie jeleniogórskim zarejestrowanych na koniec sierpnia 2014 r. było 3,2 tys. osób bezrobotnych, co daje 17,6% stopę bezrobocia¹⁰.

W celu właściwego zrozumienia zjawiska bezrobocia jako społecznego efektu BIZ potrzebna jest analiza dostępnych danych statystycznych. Warto wspomnieć, iż przygotowując ustawę o SSE w polskich realiach gospodarczych, uznano, że najistotniejsze jest tworzenie na ich terenie nowych miejsc pracy oraz lepsze niż dotychczas

⁸ D.R. Kamerschen, R.B. McKenzie, C. Nardinelli, *Ekonomia*, Fundacja Gospodarcza NSZZ Solidarność, Gdańsk 1992, s. 88.

⁹ Tamże, s. 89.

¹⁰ <http://stat.gov.pl/wyszukiwarka/szukaj.html#!/strona-2> (27.07.2014).

wykorzystanie majątku przemysłowego, infrastruktury technicznej i zasobów¹¹. Według danych prezentowanych na oficjalnej stronie miasta Jeleniej Góry w roku 2013 zatrudnionych zostało u zagranicznych inwestorów na terenie miasta 894 pracowników. Według dostępnych danych, firma ZORKA zatrudniła 250 osób, Jelenia Plast 84 osoby, Draexlmeier 560 osób. Jednak według PUP w 2013 r. w Jeleniej Górze bezrobocie prezentowało się następująco:

Tabela 2. Dane dotyczące osób bezrobotnych zarejestrowanych w Jeleniej Górze w roku 2013

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	3849	3889	3665	3591	3460	3386	3332	3263	3305	3273	3201	3324

Źródło: http://www.urzadpracy.jgora.pl/urzad_pracy/statystyki_graficzne.html.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 2, bezrobocie od stycznia do grudnia 2013 r. spadło o 525 osób. Konfrontując dane przekazywane przez inwestorów oraz dane PUP można jednoznacznie stwierdzić, że mimo rekrutacji na terenie miasta nie pojawił się wyraźny spadek rejestrowanego bezrobocia. Zmniejszenie się liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w prezentowanym okresie o 13,63% może świadczyć o niewielkim wpływie inwestorów zagranicznych na lokalny rynek pracy.

Tabela 3. Dane dotyczące osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście oraz powiecie jeleniogórskim w 2013 r.

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	8062	8076	7868	7707	7424	7232	7098	7045	7039	7036	7058	7166

Źródło: http://www.urzadpracy.jgora.pl/urzad_pracy/statystyki_graficzne.html.

Jak widać w tabeli 3, obrazującej dane dotyczące osób zarejestrowanych w mieście i powiecie Jelenia Góra, mimo zapewnień inwestorów zagranicznych o licznych rekrutacjach, liczba osób bezrobotnych w roku 2013 zmniejszyła się o 860.

¹¹ J. Cukrowski, M. Jakubiak, *Znaczenie inwestycji zagranicznych i poprawa klimatu inwestycyjnego w Polsce*, Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2004, s. 10.

Zmniejszenie się poziomu zarejestrowanych osób bezrobotnych w prezentowanym okresie o 11,11% nie jest wartością imponującą, zwłaszcza gdy porówna się odnotowany spadek poziomu zarejestrowanych osób bezrobotnych w Świdnicy i powiecie świdnickim w analogicznym okresie, wynoszący 17,89%.

Warto także wspomnieć, iż zarówno na terenie miasta, jak i powiatu trwały rekrutacje na wolne etaty w innych przedsiębiorstwach oraz urzędach państwowych. Także sam Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze w roku 2013 poprzez specjalne programy starał się aktywizować osoby bezrobotne. Nadmienić także warto, iż ludność Jeleniej Góry od 2010 r. do czerwca 2013 zmniejszyła się o 1654 osoby.

Mimo działalności inwestorów zagranicznych na terenie Jeleniej Góry oraz powiatu jeleniogórskiego poziom bezrobocia długotrwałego w 2013 r. pozostawał wysoki. Odsetek tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób wzrósł z 51,2% na koniec grudnia 2012 roku do 54,7% na koniec 2013 r.¹²

Charakteryzując najważniejsze efekty społeczne działalności inwestorów zagranicznych w Jeleniej Górze oraz powiecie jeleniogórskim, warto wyeksponować także problematykę poziomu wynagrodzeń.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w Jeleniej Górze, które ustalono w raporcie ilościowo-jakościowych Mój Samorząd w roku 2009, wynosiło 2796 zł. W roku 2011 średnie wynagrodzenie brutto dla województwa dolnośląskiego wynosiło 3970 zł. Mimo aktywności inwestorów zagranicznych w roku 2011 na terenie Jeleniej Góry przeciętne wynagrodzenie według raportu firmy Sedlak & Sedlak było na poziomie 3050 zł. Dla porównania we Wrocławiu wynagrodzenie wynosiło 4300 zł, w Legnicy i Wałbrzychu 3500 zł. W roku 2012 na terenie Jeleniej Góry mediana zarobków brutto wynosiła 3400 zł i była niższa od wartości odnotowanej w takich miastach, jak Głogów czy Świdnica. Na podstawie cyklicznego raportu autorstwa tej samej firmy, w roku 2013 przeciętne wynagrodzenie brutto w Jeleniej Górze wzrosło do 3600 zł. Poniekąd tłumaczyć to można zwiększeniem zatrudnienia w 2013 r. w przedsiębiorstwach z zagranicznym kapitałem na terenie Jeleniej Góry.

Powyższe dane wskazują, iż mimo napływu inwestycji zagranicznych na teren Jeleniej Góry, średnie wynagrodzenie brutto nadal pozostaje niższe od średnich wynagrodzeń uzyskiwanych w innych miastach o zbliżonej liczbie mieszkańców.

Efekty społeczne bezpośrednich inwestycji zagranicznych ujawnić można także poprzez inne istotnie społecznie zagadnienia. Jednym z nich jest rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, czego przykładem jest rozbudowa sieci w gminie Janowice Wielkie. Zapewnienie dostępu do sieci wodnej działek strefy ekonomicznej stworzyło również możliwość korzystania z niej przez mieszkańców gminy, co przełożyło się na poprawę jakości życia. Koszty tej inwestycji były jednak znacznym obciążeniem dla budżetu gminy.

Również rozwój infrastruktury drogowej na potrzeby inwestorów przekłada się na wzrost bezpieczeństwa i drożności dróg na terenie miasta i powiatu. Przykładem

¹² Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze za 2013 r., s. 3.

jest modernizacja i rozbudowa ul. Spółdzielczej w Jeleniej Górze, dojazd do siedziby firmy WEPA w Piechowicach i planowana do 2017 r. rozbudowa drogi dojazdowej do zakładu, dzięki czemu ciężki i uciążliwy transport ominie osiedle mieszkalne Pakoszków, zwiększając jednocześnie bezpieczeństwo komunikacji na terenie obszaru zamieszkania.

Istotnym zagadnieniem jest rozwój edukacji. Planowane jest wydanie 220 mln złotych na edukację zawodową ukierunkowaną na potrzeby przyszłych pracodawców. Działalność ta będzie wspierana przez specjalne strefy ekonomiczne. Zarząd Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości wdraża programy wsparcia edukacji zawodowej oraz systemy stypendialne, współpracując z firmami działającymi w ramach strefy. Trwają prace nad stworzeniem dualnego systemu kształcenia zawodowego.

4. Zakończenie

Efekty społeczne są istotnym zagadnieniem analitycznym w badaniu zjawiska bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Potocznie przyjęto, iż bezpośrednio inwestycje zagraniczne są zjawiskiem pozytywnym, pożądanym i często wskazywane są jako jedyna droga dla rozwój gospodarczego danego regionu.

Pamiętać należy jednak, że napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych powoduje określone zmiany społeczne przekładające się na jakość życia lokalnej społeczności. Efekty społeczne wywołane przez BIZ pozwalają zobrazować rzeczywistą rolę inwestorów zagranicznych, jaką odgrywają w danym regionie.

Często dane czysto statystyczne, które obrazują pozytywne cechy w konfrontacji z rzeczywistością gospodarczą, nabierają innego znaczenia przez wpływ negatywnych efektów społecznych, wywołanych napływem i działalnością inwestorów zagranicznych.

Na zakończenie warto zastanowić się, czy skutkami społecznymi napływu BIZ są pozytywne zjawiska kształtujące pożądane postawy, pobudzające aktywność na wielu płaszczyznach, czy wręcz przeciwnie – napływ BIZ nie powoduje żadnych zmian, a wręcz tworzy zjawiska potocznie nazywane znowami płacowymi na konkretnym regionalnym rynku pracy. Przydatna dla głębszej refleksji może być eklektyczna teoria J.H. Duningga, w której zwraca się uwagę na społeczną odpowiedzialność korporacji transnarodowych, współdziałania w zakresie ochrony środowiska czy współpracy z organizacjami konsumenckimi. Dzięki paradygmatowi OLI możliwe jest zaprezentowanie korzyści i kosztów zewnętrznych w innej perspektywie.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne kreują określone zagrożenia związane m.in. z: rynkiem pracy, konkurencją na rynkach lokalnych, eliminacją polskich podmiotów gospodarczych, nadmiernymi transferami zysków za granicę, stosowaniem tzw. cen transferowych i wreszcie nadmiernym importem towarów i usług¹³. Przygotowanie właściwej infrastruktury dla inwestorów jest znacznym kosztem dla miasta, a nie jest

¹³ S. Wydymus, E. Bombińska, B. Pera, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a konkurencyjność eksportu Polski*, CeDeWu, Warszawa 2012, s. 55.

gwarantem sukcesu. Warto także wspomnieć, że analiza Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych wyraźnie wskazuje, iż w branżach pracochłonnych głównym motywem przenoszenia produkcji do Polski są niższe płace.

Literatura

- Cukrowski J., Jakubiak M., *Znaczenie inwestycji zagranicznych i poprawa klimatu inwestycyjnego w Polsce*, Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2004.
- Kamerschen D.R., McKenzie R.B., Nardinelli C., *Ekonomia*, Fundacja Gospodarcza MSZZ „Solidarnść”, Gdańsk 1991.
- Komornicki T., *Przestrzenne zróżnicowanie międzynarodowych powiązań społeczno-gospodarczych w Polsce*, PAN IGiPZ, Warszawa 2003.
- Pilarska Czesława, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w teorii ekonomii*, AE Kraków, Kraków 2005.
- Sęczyk R., *Geneza i funkcje specjalnych stref ekonomicznych w systemie gospodarczym III Rzeczypospolitej*, Zeszyty Naukowe WSE nr 1, Stalowa Wola 2004.
- Wydymus S., Bombińska E., Pera B., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a konkurencyjność eksportu Polski*, CeDeWu, Warszawa 2012.
- Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze za 2013 r.
- Sprawozdanie Zarządu z działalności POLCOLORIT S.A. w I półroczu 2014 r.
- www.jeleniagora.pl/content/wska%C5%BAnik-bezrobocia-w-mie%C5%9Bcie-82.
- www.jeleniaplast.com/onas.html.
- www.stat.gov.pl/wyszukiwarka/szukaj.html#!/strona-2.